

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző: Benedek Rózi
Cím: A fővárosi könyvtár most rendezti a szabadságharc röpiratait
Forrás: 8 órai újság

Osztályozás

Tárgy

027.42

Hely

Idő

'1924'

Személy

Bn

(Hely)

1924. 8. 20.

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

A fővárosi könyvtár most rendezti a szabadságharc röpiratait.

A legújabb időkig összegyűjtik a könyvtárban a politikai plakátokat és röpiratokat.

Az utolsó tíz év zavaros történetét a falakról, plakátokról olvashatta le a kortárs, kezdve a hadüzeneten, minden fontos esemény onnan kiabált le hatalmas betűkkel, sőt rajzokkal is a békés járókelőkre. A király, kormány, hadvezetőség, sőt a forradalmi időkben mondanivalójuknak fontosságot tulajdonító magánemberek is így érintkeztek a tömeggel, hogy biztassák, vagy valamitől eltiltsák, lelkesítsék vagy kiábrándítsák. Az ilyen plakát új névmánya a politikai agitációnak, de ősenek, a röpiratnak már a francia forradalom előkészítésében is nagy szerep jutott és azóta is minden politikai mozgalomnak fontos kísérői, sőt tényezői ezek a nyomtatványok, amelyek azt a képét mutatják az eseményeknek, amelyet a kortársak, azok is, akik létrehozták, azok is, akik csak elszenvetdék, láttak.

Augusztus 13-án volt a világos katasztrófa hetvenötödik évfordulója, hetvenhat év múlt el a dicsőséges március 15-ike óta. Számátalanszor megírták ennek a másfélévnek történetét, de még mindig van új, föl nem dolgozott adat, szempont, és ennek gazdag forrásai a röpiratok, az akkori események hű pillanatképfelvételei. A Városi Könyvtár röpiratgyűjteményének vezetője, dr. Homa Gyula készségesen mutatta meg a most rendezés alatt álló nagyszerű gyűjtemény erre a korra vonatkozó

anyagát, melyben különösen a magyar politikai röpiratokat magába foglaló Ballagi-gyűjtemény gazdag.

Már 1847-ben érezhető a vihar előtti feszültség. Tancsics Mihály Hunnia függetlenségéről ír, egy német röpirat a magyar viszonyokról általában, és ugyancsak német, Bécsnek szól az ellenzék programja is. De a legtöbbet tárgyalt esemény még az öreg nádor halála, és Széchenyi, aki reméli, hogy sikerrel szállhat szembe az egyre harciasabb hangulattal, két programmal is fordul a közvéleményhez, amelyet a védegyelet (Pulszky Ferenc röpirata) és az unió Erdéllyel foglalkoztat legelőnkebben. De a múlt azért még nem ment feledésbe, az ellenzék, mint már annyi száz éve, most is felsorolja sérelmeit.

A negyvennyolcas emlékek azonban már az átalakulás jegyében szólnak a néphez. Nem kell táblabíró-politika, általános polgári Abc, a pecsovicsok utolsó fortélyai, Latour az akasztófán, Metternich's Sündenregister a forradalom hangjai. Itt szerepel a szabad sajtó első terméke, a Talpra magyar, március tizenötödikének több leírása, Tancsics Mihály is, meg a király tanácsadója is az új törvényeket magyarázza a népnek, és arról is beszámol egy német röpirat, mit nyertek Magyarország polgárai az új renddel? A vallási kérdések is előtérbe kerültek, a zsidókérdés és a cölibátus eltörlése foglalkoztatta főleg a közvéleményt. Herceg Hohenlohe a magyar klérushoz intéz szöveget, csak Széchenyi próbálja még mindig visszatartani a rohanó eseményeket, és közlekedésről, Tiszaszabályozásról ír. De a kocka

már el van vetve és Kossuth Lajos pénzügyminiszter kamatos kincstári utalványok ügyében szól a nemzethez.

1849-ben egy magát elfogulatlannak minősítő szemlélő kritizálja az elmúlt eseményeket, Kossuthot egy schwarzgelb boncolgatja, és már egyházi beszédekkel buzdítja az embereket, röpiratokkal lelkesíti az ifjúságot. Az orosz beavatkozás réme közeleg, „Mi ember a munka” kérdezi a röpirat és franciául magyarázzák az orosz beavatkozás következményeit Ausztria-Magyarországra. Azután jött Világos, és a magyar közvélemény elhallgatott.

A Ballagi-gyűjtemény 1906-ban bezárul, de a Városi Könyvtár állandóan gyűjti a ma eseményeinek hűséges kísérőit, röpiratokat, plakátokat. A kutató megtalálja a háborus nyomtatványok teljes sorozatát, a kommunizmus plakátjait és röpiratait, amelyek azonban csak külön engedély alapján állnak a kutatók rendelkezésére. Az egész gyűjtemény több mint ötezezer darabból áll, igazi kincseshányja a föl nem dolgozott történelmi adatoknak, nemcsak a tényeknek és eseményeknek sorozata, hanem az azokat kísérő érzéseknek is, és a kortársak első, még semmiféle következménnyel nem igazolt kritikájának is.

Sok könyvszekrényben hányódik egy-egy röpirat eldugva, a tulajdonosa ügyet sem vet rá, a Városi Könyvtár pedig hálásan fogad gyűjteménye kiegészítésére minden darabot, sőt csak a pontos megjelölését is, hogy kutatóknak fölvilágosítást adhasson. Ezért arra kéri a könyvtár minden barátját, legyen segítségére az összes magyar röpirat összegyűjtésében és nyilvántartásában.

Benedek Rózi.